

Wat jy Moet Weet oor 'n Ouderling

Boekbespreking:

***The Elder. Today's Ministry Rooted in All of Scripture* deur Cornelis van Dam**

Dit is vir my 'n voorreg om aan u 'n boek bekend te stel wat volgens my in elke huis 'n plekkie verdien. 'n Mens kan dit 'n geskenk noem van ons Kanadese susterkerke, meer spesifiek afkomstig van dr. Cornelis van Dam, dosent Ou Testament in Hamilton. Dit is 'n boek wat nie net hang in die abstrakte lugruim van die sogenaamde teologiese wetenskap nie, maar direk geskik is vir die kerke. Dit bevat deeglike teologie wat direk gefundeer is op die Skrif.

Die titel verraaai al dat dr Van Dam nie net na die Nuwe Testament gekyk het nie – 'n fout wat dikwels begaan word as daar oor die amp van ouderling gepraat word. Juis as Ou-Testamentikus lê hy die wortels van die amp van ouderling bloot.

In hierdie boekbespreking wil ek enkele sake wat my geboei het, na vore bring. Ek kyk eers hoe dr Van Dam teruggaan na die Ou Testament. En vervolgens skenk ek aandag aan 'n enkele aktuele saak wat dr Van Dam ook bespreek: vroulike ouderlinge?

Die Ou Testament en ouderlinge

Hierdie deel is waarskynlik die waardevolste in dr Van Dam se boek. Soos oor sy boek opgemerk is: *I know no other book that explains the continuity (and discontinuity) between the OT and the NT offices as clearly as Dr Van Dam does in this book.*

Kyk 'n mens na die geskiedenis van die volk Israel, het daar deur die eeue ingrypende politieke veranderings plaasgevind. Hulle is regeer deur rigters, daarna deur konings; daar was tye van oorheersing, soos die ballingskap. Maar deur al die eeue van verandering is dit opvallend dat die amp van oudste altyd ongewysig bly voortduur het.

Die bekendste beeld waarmee 'n oudste of ouderling in die Bybel (OT en NT) vergelyk word, is dié van 'n *herder*. Daar is te veel voorbeelde om op te noem. Dink maar aan Psalm 23, Esegïel 34 (die goeie herder en die slegtes) en Johannes 10 (waar Jesus sê: *Ek is die goeie herder*). Oudstes moes egter steeds besef dat hulle onderherder is, en dat God self die Oppherder is.

'n Baard...

Die Hebreeuse term wat vir ouderling gebruik word, is afkomstig van die woord wat *baard* beteken. Die implikasie is dat 'n ouderling 'n manspersoon is wat oud genoeg is om 'n vol baard te hê. Die woord kan ook meer algemeen na 'n *ou man* verwys. Dit is duidelik dat hierdie woorde daarop dui dat 'n basiese vereiste vir 'n ouderling is dat hy 'n bepaalde ouderdom moet hê. Wysheid kom met ouderdom. Hoewel dit nie beteken dat elke ou man outomaties vir ouderling kwalifiseer nie. Dit lyk of dertig jaar as redelik algemeen beskou is as 'n minimum ouderdom vir posisies van gesag en leierskap in die Ou Testament (sien bv. Numeri 4). Dit is opvallend dat ook die Here Jesus, na jare van voorbereiding, eers op die ouderdom van 30 begin het met sy openbare optrede (Lukas 3:23).

Die amp van oudste is in die Ou Testament veral sigbaar in die stamstruktuur. Elke familie of stam het 'n oudste gehad as leidende figuur. Die familie was die basiese bousteen in God se volk. Dieselfde sien ons in die Nuwe Testament, waar die boustene vir die Christelike gemeentes nie soseer individue is nie, maar gesinne (Handelinge 11:14, 16:15, 18:8).

Woestyntyd

In die Ou Testament lees ons vir die eerste keer oor oudstes wanneer die volk van God in Egipte al hoe groter word. So beveel God vir Moses om na die oudstes van Israel te gaan met die nuus dat Hy van plan is om sy volk te bevry. Saam met die oudstes moes hy vervolgens na Farao gaan. Hierdie oudstes was duidelik die leiers van die volk, en het die volk verteenwoordig. Wanneer Moses met hulle praat, het hy met die volk gepraat. Die oudstes het die belangrike taak ontvang om oor die volk reg te spreek, soos ons in Numeri 11 kan lees. Die taak was vir Moses te swaar, en die HERE het 70 oudstes aangestel. Hierdie getal dui op volledigheid – God sorg dat die herderskap oor sy volk nie afgeskeep word nie. Net soos by Moses het God hierdie oudstes toegerus deur sy Gees op hulle te lê.

Dit was die oudstes se taak om die volk te bewaar by die afsprake van die verbond wat God met hulle gesluit het. Nadat Moses die wet opgeskryf het, het hy dit nie net aan die priesters gegee nie (wat aangestel was oor die ark waarin die tafels van die wet bewaar moes word), maar ook aan die oudstes van Israel (Deuteronomium 31:9). Saam met die priesters het die oudstes die opdrag gekry om elke 7 jaar die wet voor te lees aan die volk *dat hulle kan hoor en dat hulle kan leer om die HERE julle God te vrees en sorgvuldig al die woorde van hierdie wet te hou* (Deuteronomium 31:12).

Rigtertyd

Die spesiale posisie van die oudstes is ook duidelik in die dae van Josua. Toe Josua aan die einde van sy lewe die verbond tussen God en sy volk by Sigem vernuwe het, het die oudstes daarin 'n belangrike rol gespeel.

Ons lees *“En Israel het die HERE gedien al die dae van Josua en al die dae van die oudstes wat lank ná Josua nog in die lewe was en met al die werke van die HERE bekend was wat Hy vir Israel gedoen het.”*

(Josua 24:31)

Die implikasie is dat, toe die oudstes self ontrou begin raak het, die volk die gevolge moes dra. Dit is sigbaar in die chaos wat in die Rigtertyd geheers het, toe elkeen net gedoen het wat goed was in sy eie oë. 'n Voorbeeld van die skade wat ontroue oudstes kon aanrig, was in die dae van Eli toe die oudstes tydens die oorlog teen die Filistyne daarop aangedring het dat die ark van God na die slagveld gebring moes word. Dit bewys dat die oudstes self in hulle denke heidens geword het, en van die ark as sulks 'n afgod gemaak het. Die oudstes se verkeerde leierskap het God se oordeel oor die volk gebring (1 Samuel 4).

Dit was later ook die oudstes wat as leiers namens die volk vir Samuel genader het met die versoek om 'n koning. Hoewel Samuel hulle hierteen gewaarsku het, het hulle dit in die wind geslaan. Hierdie insident wys dat die oudstes nie altyd die volk op die regte pad gelei het nie.

Die posisie van die oudstes tydens die monargie

Ook in die tye van die konings het die oudstes se posisie ongewysig gebly as wettige verteenwoordigers van die volk. Dit was die oudstes wat na Hebron gekom het om Dawid as koning oor Israel te salf (2 Samuel 5:1-3). Toe Dawid deur sy latere optrede die Noordelike stamme van hom begin vervreem het, lees ons dat die oudstes van Israel vir Absalom in sy opstand gesteun het. Toe Salomo koning geword het, het hy die mag van die oudstes deels verklein deur goewerneurs of amptenare aan te stel (1 Konings 4:7-19). Hiermee wou hy die mag meer sentraliseer. Dit het dan ook die burokrasie in Jerusalem groot en swaar gemaak. Geen wonder dat die volk moeg geword het van hierdie finansiële las nie. Toe sy seun Rehabeam koning word, het hy – jong en onbesonne – op hierdie spoor verder gegaan, en die wyse raad van die oudstes in die wind geslaan. Dit het gelei tot die skeuring van die ryk.

Oor die algemeen kry 'n mens die beeld dat, toe die wêreldse idees van mag en prestige hoogty begin vier het tydens die monargie, die oudstes se gesagsposisie onder druk was. Die konings het

hul wyse raad en besluitneming dikwels geïgnoreer, tensy dit 'n Godvresende koning was soos Josia. Maar die ontrou van die oudstes self was soms ook medeorsaak van die probleme.

Daar is 'n kenmerkende voorbeeld van die gesag en leierskap van die oudstes waaroor ons in 2 Kronieke 28 lees. Dit gaan oor die onaangename geskiedenis van hoe Israel (die tienstammeryk) met die hulp van die Arameërs hul broedervolk Juda aangeval het.

Baie Judeërs is gevange geneem. Die profeet Oded het die Israeliete egter gewaarsku dat, as hulle nie hul broers sou vrylaat nie, die toorn van die HERE oor hulle sou kom. Hoewel die koning van Israel waarskynlik glad nie daarvoor te vinde was nie, was dit te danke aan die oudstes uit Efraim wat druk uitgeoefen het, dat hulle daarna tog vrygelaat is.

Die oudstes tydens en na die ballingskap

Dit is juis in hierdie tyd, toe die koningskap tot 'n val gekom het, dat die oudstes meer op die voorgrond getree het. Die profeet Esegïël het hulle, namens die HERE, as verteenwoordigers van die volk aangespreek, en hulle kwalik geneem dat hulle deur hul sonde van afgodery hierdie straf oor die volk gebring het (Esegïël 8, 14, 20). Hulle is op hul groot verantwoordelikheid gewys, waarin hulle gefaal het. Ontroue oudstes was 'n vloek vir God se volk. Maar God sou sorg vir nuwe en betroubare herders (Esegïël 34).

Oor die algemeen kan 'n mens in die Ou Testament sien dat die oudstes die volk *gelei en verteenwoordig* het. Dit was egter nie op 'n outokratiese wyse nie. Deur die eeue het hulle 'n sterk teenwig gevorm teen sentraliserende tendense. Die koning mog nie 'n absolute monarg wees nie, maar moes die plek en gesag van die oudstes respekteer (1 Samuel 15:30).

Regspraak

Naas die leidinggewende en verteenwoordigende taak van die oudstes, was 'n baie belangrike element van hulle amp ook dat hulle moes regspraak. Soos Moses die oudstes in Deuteronomium 1:16 beveel het:

Neem julle broers in verhoor en oordeel regverdig tussen 'n man en sy broer en die vreemdeling wat by hom is.

Diegene wat as regters aangestel is, het jurisdiksie gehad oor duisend, of honderd, of vyftig, of tien. Hierdeur is gesorg dat regspraak vir almal beskikbaar was (Eksodus 18:21-26). Vir elke stam in elke stad moes daar oudstes as regters aangestel word. As 'n saak te moeilik was vir die plaaslike regters, moes dit gebring word na die *plek wat die HERE sou kies* (Deuteronomium 17). Daar, by die huis van God, was die priesters en lewiete, wat gespesialiseer was in die reg. En in die allermoeilikste geval het God via die hoëpriester nog die bediening van die *Urim en die Tummim* verskaf, d.w.s. in gevalle waar God se geopenbaarde wil nie uitsluitel kon gee nie.

Deur die eeue het die oudstes deur hulle regspraak in die stadspoorte groot invloed uitgeoefen op die samelewing van God se volk. Hierdie praktyk is soms negatief beïnvloed deur die konings se bemoeienis. 'n Bekende voorbeeld is hoe die reg verdraai is om Nabot te veroordeel, onder druk van Agab en Isebel. Daar is egter ook voorbeelde van hoe konings juis die regspraktyke van die oudstes probeer bevorder het. 'n Mens kan dink aan Josafat wat 'n hervorming van die regstelsel teweeggebring het, deur weer regters in elke versterkte stad aan te stel (2 Kronieke 17, 19).

Na die ballingskap was die oudstes nog steeds betrokke by regsake, soos ons sien in die saak van gemengde huwelike in Esra se dae (Esra 10:8, 14). Dit het so voortgeduur tot die tyd toe Jesus op aarde gekom het. Per slot van rekening was dit die oudstes of – soos dit toe ook genoem is – die Sanhedrin wat in hulle regsitting Jesus ter dood veroordeel het (Lukas 22:66-71).

Vereistes vir 'n oudste

Eie aan 'n oudste moes wees dat hy wys was, bekwaam, verstandig en gerespekteer (Deuteronomium 1:13, 15). Verder moes die oudstes betroubaar wees, en omkoopgeskenke

verafsku (Eksodus 18:21, 24). Let daarop dat morele eienskappe op die voorgrond staan, en nie – byvoorbeeld – intellektuele eienskappe of sosiale stand nie. In die Nuwe Testament vind ons soortgelyke vereistes vir ouderlinge (bv. 1 Timoteus 3:1-7 en Titus 1:6-9).

Naas bogenoemde delf dr Van Dam nog baie skatte op uit die Ou Testament, wat alles te make het met die amp van ouderling. Die lees van hierdie boek was vir my 'n baie verrykende ervaring. Die samevatting wat ek hierbo gegee het, is bedoel om u lus te maak om die boek ook aan te skaf. Dit maak 'n mens opnuut dankbaar vir die feit dat daar ouderlinge is, en bring 'n mens opnuut onder die indruk van hul pragtige, maar ook verantwoordelike taak.

Pieter G Boon

© 2015

www.christelikemedia.org